

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Gradišče št. 7, levo.
Telefon šte. 77.

Izhaja vsako soboto.
Mesečna naročnina: za tuzemstvo 4 Din za inozemstvo 6 Din.

Inserati se računajo po velikosti: Cene so navedene
v oglasnem delu.

X.

Kaj zdaj?

Zadnja vladna kriza se je vlekla kakor Jadransko vprašanje brez konca in kraja ter se rešila z zaključitvijo zasedanja narodne skupščine na — videz. Stara vlada je ostala na krmilu brez parlamentarne večine. Danes vlada v Jugoslaviji strankarski absolutizem pod vodstvom tistega Pašiča, ki je v svojih mladih letih po trdih bojih izvojeval zmago parlamentarizmu.

Pred kakimi štiridesetimi leti so bili radikali v narodni skupščini manjšinska stranka. Kralj Milan je opetovano razpuščal skupščino, brzdal časopise ter z drugimi pripomočki omejeval državljansko svobodo. Zlasti po uporabi ob Tiranu so imeli radikali slabe čase. Toda zasledovanje je le še večalo nezadovoljnost in utrjevalo opozicijsko skupino, ki je pridobivala dnevno na moči. Leta 1888 je moral pristati Milan na novo, bolj svobodnomiselno ustavo, ki je stavila ministrstvo pod nadzorstvo narodne skupščine. Radikali pa tudi s to ustavo niso bili zadovoljni. Boji so se nadaljevali tudi pod Milanovim sinom Aleksandrom, zadnjim Obrenovićem. Ta je s pomočjo kopice propalega uradništva in klečplazne inteligence postopal tako samovoljno, da je vzbudil splošno nezadovoljnost v vseh slojih naroda. Ogorčenje je prekipelo do vrhunca v za Obrenovića tako usodepolni noči od 10. na 11. junija 1903. Zarotniki so ubili kralja in kraljico ter največje korupcioniste in nasilnike.

Tragika zadnjih dveh Obrenovićev je bila posledica dejstva, da sta se premalo ozirala na mišljenje in čustva ljudstva ter poslušala preveč nasvete onih, ki so iskali osebnih koristi. Nobena oblast ne sme tepčati čustev, ki so narodu sveta, in se ozirati na želje posameznikov ali tudi strank, ki niso v skladu z voljo večine. Zgodovina nam kaže jasno vzgled na slučaju Avstro-Ogrske monarhije.

Država Habsburžanov je razpadla, ker je tako v Pred., kakor Zaljavski gospodovala protežirana nemška in madžarska manjšina nad slovansko večino. Zadnja dva Habsburžana sta priznala želje Slovanov, zatirala po svojih vladah v ustavi zajamčeno enakopravnost državljanzov ter nista ugodila zahtevi, da se združijo narodi v avtonomne skupine.

Boji, ki jih doživljamo po ujedinenju v državo SHS in zadnja parlamentarna kriza so v bistvu le nadaljevanje nezdružnega stanja pod Habsburžani. Metode, ki jih uporablja režim, so točno kopirane po staroavstrijskem receptu: divide et impera! Izgovor, da je nemogoče potegniti mejo med Srbi in Hrvatimi, smo slišali že svoj čas iz ust avstrijskih in madžarskih državnikov, ki so pravtako trdili, da je nemogoče ločiti Čehe in Nemce, Nemce in Slovence, Ogrje in Hrvate.

Pa tudi način pridobivanja pristavev za centralizem odgovarja do pičice načrtu vladajočih v blagopokoini Avstriji. Tam kakor tu se podkupuje in protežira uslužna inteligenca, ki omalovažuje za zavržni mamoni in lastni dobrobit želje in potrebe naroda. Kdor primerja dogodke, opaža, da so se svojčas družili z vladajočimi Nemci zlasti smotno bolje situirani krogi, kakor veleposestniki in industrijalci, ki so uživali radi tega posebne privilegije. Kapital je pač povsod najbolj internacionalen. Izmed uradnikov so trobili v nemški rog stremuhi, da napredujejo preko svojih tovarišev, ne po zmožnostih, temveč skozi udobnejša politična vrata. Ogromna množica naroda pa je stala ob strani in z maščevalnimi nameni na srcu čakala, da se osveti. Tako se je večal razdor med Herrenvolkom in Slaven-Sklavenvolkom, med gospodarji in hlapci. Naši radikali in demokrati v Nemci vred so bili ali so najizrazitejši podporniki Pašičevega režima; ljudstvo samo pa stoji tudi danes ob strani brez zaščite in opore. Ta-

Atentat na avstrijskega kanclarja.

Na državnega kanclarja, dr. Seipla, je bil izvršen atentat v nedeljo 1. junija na dunajskem južnem kolodvoru, ko se je pripeljal iz Dunajskega Novega mesta. Državni kancler je težko ranjen, ima prestreljena pljuča, vendar ne smrtnonevarno. Upati je, da bo popolnoma okreval. — Atentator je 29 letni trolej Javorek iz Pottendorfa, ki je baje to izvršil v obupu. Ima ženo in otroka

ko je v Sloveniji, tako v ostalih pokrajinah države. Pašičev režim je kapitalističen, oportunističen in absolutističen, posnet natančno po vzorcu nekdanjih avstro-ogrskih režimov. Med Pašičem pred štiridesetimi leti in danes je razlika kakor med dnevom in nočjo.

Ostali so boji, ki so pretresali zadnja desetletja monarhijo Habsburžanov in jo upropastili, ostale so metode, poslabšale pa so se socialne razmere, gospodarstvo in uprava. Mesto, da se s koreninami zatere zlo, ki je postalo usodno Avstro-Ogrski, namesto da se odstrani brezplodni plemenski spori s pravičnim sporazumom, ki bi vsaj v glavnem zadovoljil čustva in zahteve ljudstva, namesto da se odpro na stečaj vrata saborov v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu... kjer bi se absorbirala ljudska nevolja brez neprilike za celo državo, mesto vsega tega se zadržuje razvoj in pospešuje razkroj z ozkosrčnim centralizmom.

Živimo v dobi strankarskega absolutizma, ki se more razviti, ako upoštevamo napeti politični položaj, v strankarski despotizem najhujše zlo, ki vodi brezpogojno v revolucijo. Morda bodo padle žrtve, morda bo tekla bratska kri. Gorje tistim, ki jo bodo prelivali po nepotrebnem!

Pa tudi opozicija ni brez krivde. G. Radić je poslal sicer svoje pristave v Beograd, da »zrušijo vladu g. Pašiča«, sam pa je ostal na Dunaju, da daje še naprej izjave raznim korespondentom »Morningpost«, »Stunde« i. dr. Radić tega se opozicija ni mogla zediniti niti v temeljnih vprašanjih; saj je pokvaril g. Stipa v naslednjem trenutku vse, kar se je s trudom zgradilo v večkratnih posvetovanjih. Očividno teži srbski del opozicije v prvi vrsti za tem, da prepreči g. Pašiču volilni mandat, ker pozna predobro njegove volilne praktike in se jih boji. Prečanom pa gre za več. Oni zahtevajo preureditev države na podlagi revizije ustave. Toda tudi v tem vprašanju opozicija ni enotna. Medtem, ko se zadovoljujejo Spahovci in SLS z neke vrste avtonomijo, ki bi bila le nekoliko širša od nekdanjih deželnih avtonomij in na katero pristaja že tudi g. Davidović, zahtevajo radićevci samostojno republiko v zvezi z jugoslovansko monarhijo. Zadnji načrt sicer ni neizvedljiv, kakor trdijo žerjavci, in tudi ne nov (San Marino v Italiji!) pač pa pretiran in v doglednem času nedosegljiv. — Radić je prava kopija irskega De Valera. ki je izgubil z istim programom na mah popularnost in pristave, ko so Angleži pristali Ircem na homerle. Gospod Pašič bi mogel na isti način najlažje onemogočiti Radića, če bi — hotel...

Kaj zdaj? Kriza čaka rešitve. Sedanje stanje ne more zadovoljiti niti poštenih radikalov. Ali jo bodo prinesle nove volitve? Skoro gotovo ne, pa naj jih vodi Nikola ali Ljuba. Te bodo le povečale zmedo in ojačile stranke skrajne levice in desnice. Toda srednja pot, najlepša pot! S primerno obzirnostjo bi se dali pritegniti iz vseh strank zmernejši elementi k sodelovanju. Taka vlada bi naj rešila najnujnejše parlamentarno delo, nato bi se naj kraljevi inicijativi razpustila skupščina. Čl. 126 ustave pravi: Predlog, da se v ustavi kaj izpremeni ali dopolni, sme podati kralj in narodna skupščina. Ako je podal predlog kralj, se priobči narodni skupščini, nato pa se narodna skupščina takoj razpusti in skliče nova najkasneje v štirih mescih. To bi bila najprikladnejša rešitev krize, ki pretresa državo. Brez dvoma ima kralj toliko avtoritete v narodu, da bi se ozirale vse stranke na njegovo željo. Avstrijakantstva od zgoraj mora biti konec, da ne bo triumfalna demagogija od spodaj. Ali se pa bo zgodilo tako? Se bo li našla primerna oseba, da svetuje kralju v tem smislu? ...

in je živel v pomanjkanju. Ker pripisujejo opozicijske stranke krivdo na slabih razmerah predvsem drž. kanclarju in njegovi vladi, se je odločil spraviti Seipla s sveta. Atentator je skušal usmrtiti tudi sebe, a se je samo težko ranil v glavo. — Na Dunaju je zavladalo veliko razburjenje. Vršile so se demonstracije, zlasti proti židom in socialističnim demokratom.

Krvava nedelja v Trbovljah.

V nedeljo 1. junija t. l. je prišlo v Trbovljah o priliki razvijanja prapora tamošnje mestne Orjune med sprevedom do krvavega spopada med člani Orjune in komunisti. Padasi so strel iz revolverjev in ročne granate. Pri tem so padle žrtve: trije orjunski in sicer Žarko Boltavzar, Stanko Žnidaršič in France Šlajpah, trije komunisti, in sicer Albin Fric, Franc Fakin in Jakob Očepek, dalje dve nedolžni žrtvi 70-letni Ivan Rozin in šestletni otrok. Poleg tega je bilo na obeh straneh večje število težko in lahko ranjenih.

Nehote nam prihajajo v spomin dogodki z Zaloške ceste leta 1920. Takrat smo jasno in odločno povedali, da mora socializem temeljiti na etičnih načelih, na srčnosti in visoki morali, kateri mora biti tuje vsako nasilje. Povedali smo takrat tudi mnenje o naših komunistih. Hoteli smo pomagati in nadaljevati započeto misijonsko delo med zapeljanim delavstvom v revirjih, toda zaman. Gotovi, tudi merodajni krogi so naše delo ovirali, metali so nam polena pod noge, označili našo stranko za protidržno ter jo napadali v listih, shodih in nazadnje še denuncirali v Beogradu. To pa zato, ker so hoteli imeti delavstvo za se, a tega dela niso razumeli, denar pa ne drži. Delavstvo je bilo tedaj dostopno raznim demagogom. Zdi se, da se vračajo časi iz leta 1920 in da se naše ljudstvo, naše delavstvo ni ničesar naučilo, poslabšalo se je morda, da pa tudi merodajni krogi ne vedo, kaj je njihova prva dolžnost napram jugoslovanskemu ljudstvu. Radi tega bi bila naša sodba že sedaj možna in lahka, vendar se vzdržujemo besedi in obsodbi, ker hočemo počakati izida uradne, nepristranske preskave. Imamo sicer razna verodostojna poročila iz Trbovelj, ki govorijo drugače, kakor naše dnevno časopisje, vendar čakamo še ugotovitve v to poklicanih oblastih.

Ugotavljamo, da je naša država v svoji notranjosti dovolj močna, da s svojo oficijelno organizacijo in z zakoni štiti pravico za

vse in vsakega. Imamo utis, da je državna oblast to svojo najsvetejšo dolžnost že večkrat zanemarila. Pasivnost državnih oblasti je pripomogla do organizacije terorja s strani komunistov in ekstremno nacionalne bojne Orjune.

Principielno smo se narodni socialisti izrekli proti ekstremnemu bojnemu nacionalizmu. Izrekli smo se proti temu v prepričanju, da je državna oblast zato tukaj, da izvršuje zakone ednako in pravično za vse državljane in štiti državljansko svobodo. Državna oblast mora objektivno razsojati med pravico in krivico, Države v državi ne moremo priznati za prav nikogar! Ne za ekstremne komunistične in ne za ekstremne bojne nacionalne organizacije! Nesrečne dogodke v Trbovljah bi bila oblast lahko preprečila. Tembolji, ker je morala vendar biti poučena o napetih razmerah.

Obsojamo odločno vsako nasilje, ker je to na žalost združeno tudi s prelivanjem bratske krvi.

Ob svežih grobovih trboveljskih žrtev pretresa globoka žalost vsako nacionalno in socialistično čuteče srce. Tekla je kri naše krvi, padli so naši bratje Slovenci zdedi od bratove krogle, padli so državljani naše težko pridobljene, sedaj svobodne Jugoslavije. Tragika je toli večja, ker je tekla kri brata Slovenca iz zaslužnjene ozemlja.

Z globoko žalostjo pa se združuje naša iskrena želja, da bi se trboveljski dogodki nikdar več ne ponovili. Konec mora biti žrtev, dovolj je krvi! Trbovelje ne smejo biti klic na državljansko vojno, temveč klic k spravi vseh Jugoslovanzov, ki stremimo za bratskim in poštenim sožitjem vseh slojev našega naroda. In to nalogo nalagamo ob svežih grobovih vseh trboveljskih žrtev našim državnim oblastim, naši vladi, ki je v prvi vrsti za vse to odgovorna.

Tragični konec nesrečnega rudarja Fakina pa je zopet poglavje zase, ki da neizmerno veliko misliti.

Kako se maščuje slovenska politika!

Maribor, 3. junija 1924.

Maribor sicer ni bil udeležen pri Trboveljskih dogodkih, vendar pa ima ravno Maribor zanimiv delež na tej tragediji. Če bi bili na to pozabili, spomnil bi nas bil »Slov. Narod« v št. 126 v svojem komentarju k tem dogodkom. Za nas je posebna važnost take stavke: »S človeškega stališča moramo obsojati vsako nasilje in vsako krvoprelitje, ki je tembolj ogabno, če je posledica politične zagreznosti.«

Nehote nam pri čitanju te ugotovitve, ki jo sicer v polni meri odobravamo, prihaja v spomin dogodek pred 4 leti, ko so komunisti navalili na naše delavstvo, ter mu onemogočili služiti že itak grenek kruh v delavnici. Med nagibi od takrat v Mariboru in sedaj v Trbovljah je velikanska razlika. Mi takrat, hvala bogu, nismo imeli tako težkih žrtev, bile pa so le zelo težke in velike. Bilo je tembolj žalostno za nas, ker takrat ni šlo za politično-nacionalno slavnost, ampak šlo je za naš vsakdanji kruh. Slovenski železničar, ki je nekoliko pred temi dogodki bil edini, ki je prvi Mariboru priboril svobodo, si v zahvalo niti ne bi smel služiti svojega kruha — ker so tako zahtevali nemško šovinistično misleči komunisti, oziroma sploh socialisti.

Ni naš namen glojbe razkrivati takratnih dogodkov. Nekaj drugega je, na kar nas spominja ravno komentar »Slov. Naroda«. Takrat je NSS energično zahtevala takojšnjo preskavo, da se doženejo pravi krivci. Toda, kaj se je zgodilo? Preskave ni hotelo biti in je ni bilo, dokler se ni cela stvar deloma pozabila, deloma ublažila, kakor še pride n. pr. komisija za ugotovitve škode 14 dni po toči. Mi smo takrat na podlagi konkretnih dokazov energično zahtevali od vlade, ne le takojšnjo preskavo, nego tudi radikalno remeduro glede komunistov ter sploh vseh protidržavnih elementov. Naj »Slov. Narod« pogleda nazaj v tiste dogodke in našel bo, kar se mu bo zdelo danes neverjetno, kdo je takrat nekako zagovarjal komunistično revolucijo, ter omalovaževal trpljenje slovenskega delavstva.

Proletarci, trpini! — Ne dajte se motiti od demagogov, pa naj prihajajo s skrajne levice ali z desnice! Srednja pot je bila in bo vedno najboljša! — To pot kaže Narodni socializem.

Brat Edvard Beneš.

Dne 28. maja je praznoval češkoslovanski zunanji minister dr. Edvard Beneš svoj štiridesetletni rojstni dan. Vsi evropski listi so posvetili Beneševi štiridesetletni članke. Ni čuda! Saj je Benešev delovanje tako odlično vplivalo ne samo na konsolidacijo Češkoslovaške, ampak tudi pri ureditvi nove Evrope po svetovni vojni. Ustvaritev Male antante je dr. Benešovo delo.

Mi, narodni socialisti, imamo prav poseben povod, da se spominjamo dr. Benešev štiridesetletnice. Dr. Beneš je organiziran v naši bratski češkoslovanski narodno-socialistični stranki. Dr. Beneš nam je vzor narodno-socialističnega borca in njegova idejna večličina nam je v moralno oporo, da odločno vodimo boj za pravice jugoslovanskega delovnega ljudstva.

Naj opišemo v kratki črtici dr. Benešev življenjski potek.

Dr. Beneš ni preživljal mladosti gosposkega otroka. V najnežnejših letih je že moral okusiti vse trdosti življenja. Njegov oče je bil mal posestnik v Kožlanjih. Beneševa družina je štela deset otrok in je bil Edvard najmlajši sin.

Leta 1896 je oče poslal Edvarda na praško gimnazijo. V gimnaziji ni bil Edvard med najboljšimi učenci, čeprav je drugič z lahkoto dokončaval razrede. V gimnaziji je Edvard posvečal svojo največjo pozornost le onim predmetom, ki jih je smatral za življenje neobhodno potrebne. Že v gimnazijskih letih se je Edvard Beneš popolnoma pričel francosčini.

Ko je o počitnicah prihajal na svoj dom, ni dopuščal njegov strogi oče, da preživi svoj prosti čas v brezdelju. Delati je moral kot drugi domači. Ponovno je slišal doma očetove besede: delajte, da boste vedeli, kako trd je kruh, predno postanete gospodje. Mogoče ravno radi tega, ker je Edvard občutil vso trdost življenja, ni postal buržujski gospod in se mu ni bilo treba demokratizma šele učiti. Iz očetove hiše je vzel seboj v življenje ljubezen do dela in ostal je vse življenje neutrudljiv delavec, tudi takrat, ko je vstopil med duševne delavce.

Že kot gimnazijec je Edvard Beneš študiral socializem in se doobra seznanil s programi vseh strank, ki so nastopale v češkem javnem življenju.

Po počitnicah 1. 1904 se je dr. Beneš vpisal na filozofski fakulteti v Prazi, kjer je postal veren učenec velikega Masaryka. Takoj naslednje leto se je Beneš odločil, da konča svoje študije v Parizu. S 60 kronami gotovine se je znašel na pariških ulicah. Vzgladna energija mu je pa pomagala tudi preko materialnih težko študentovskega življenja. V Parizu se je preživljal kot korespondent raznih čeških listov. Pozneje je sodeloval tudi pri francoskih listih. Iz Pariza je odšel Beneš študirati v London, kjer je ostal dve leti. Leta 1909 je pa Beneš položil izpite na praški univerzi, nakar je nastopil službo kot profesor na trgovski akademiji v Prazi.

Izkušnje in znanje, ki si ga je pridobil dr. Beneš v Parizu in Londonu, so mu pozneje zelo koristile, posebno v času svetovne vojne.

V sporazumu z Masarykom je dr. Beneš med vojno zbežal iz Češke v Švico in od tam v Pariz, kjer si je stekel neminljivih zaslug za ustvaritev češkoslovaške države. Iz Češke je odšel dr. Beneš kot neupoštevani profesor, v svojo domovino se je pa vrnil kot prvi češkoslovaški zunanji minister. Nesobično in požrtvovalno delo je bilo kronano z uspehi, s kakršnimi se more malokdo ponašati.

Politični pregled.

Po odgoditvi parlamenta.

Po nasilju, ki ga je izvršila vlada z odgoditvijo parlamenta, je nastal v vladnih krogih mojk, v opoziciji pa vihar. Vladni krogi se zavedajo tega usodnega koraka ter je one, ki imajo še kaj vesti — strah!! Drugim je za enkrat vseeno. Ako jim bo vseeno, takrat ko bo že lihu gorela, ne vemo.

Opozicijski blok, to je parlamentarna večina, je izpregovorila svojo rezko besedo, odločno in odkrito. Parlamentarna večina — v opoziciji — je povedala naši javnosti, naši vladi in zunanjemu svetu, da je jugoslovanska kraljeva vlada, ki nima večine za seboj, prva prekršila osnovne državne zakone, ono vidovdansko ustavo, ka-

to zagovarja in jo hoče štiti tudi s...

Parlamentarna večina zahteva, da se...

Ta odločni nastop opozicije je napravil...

Vlada in drugi radikalni krogi premišljajo...

Kaj se bo zgodilo je težko prorokovati...

Škoda bi bilo, če bi bili za vse to slepi...

Sicer pa mislimo, da bo zmazala treznost...

Pogajanja z Italijo.

Naša pogajanja glede trgovske pogodbe...

Radić gre v Moskvo.

Radić gre v Moskvo k sestanku seljač...

Imenovanje velikih županov.

Vlada je sklenila kralju predložiti ukaz...

Po drugih državah.

ANGLIJA.

Vlada je parlamentu predložila zakon...

FRANCIJA.

Dne 1. junija je podal francoski minist...

ITALIJA.

Italijanski parlament se je sestel k delo...

Fašistovski mandati so bili vzlic vloženim...

Italijanski kralj se je s kraljico, prestolonaslednikom...

RUMUNJA.

Odker sta se vrnila rumunski kralj in kraljica...

Rumunska valuta pada, sicer počasi — a konstantno...

Eksplozija municijskega skladišča je povzročila...

Tej eksploziji pa je sledila kakor se čuje...

DRŽAVLJANSKA VOJNA V ALBANIJ.

Ze zadnjih smo omenili, da se v Albaniji...

Vstali so Redžeba proglasili za predsednika...

KITAJSKA.

Kitajska je priznala sovjetsko Rusijo.

Poročila z dežele.

Volilni boj v Kranju.

Poročila kranjskih demokratov v »Jurta«...

Ta klika, ki operira v volilnem boju in v...

Upravni sveti, upravna zastava gašteljske...

Glede preureditve varnostne službe ugotavljamo...

Uničenje nasada »Zvezda« pa zaradi teji...

odkritja dramsnega štita med svetovno vojno...

Oni demokratski gospodje, ki rogovilijo po...

Zopet nered na mariborskem magistratu.

O samovoljnosti mariborskega župana Grčarja...

Zdi se pa, da ima nedostopne možgane in...

Oglejte našo službo njegove krivde! V novembru...

Gol slučaj, povzročeno po obč. svetniku g. ravnatelj...

Skozi vsa leta nekontrolirani uslužbenec je iz...

Na seji dne 30. maja t. l. so obč. svetniki NSS in...

G. občinski svetnik Jerovšek je utemeljeval...

ostane vsaj slikoviti učinek proti galeriji obratjen...

Ker preciznim izvajanjem tovariša Rogliča sploh ni...

Q. dr. Mulej se izjavi proti županu in predlaga...

Za ukor županu in za ves predlog glasujejo...

Nato se vrši debata o hipotek. Posojilo za zgradbo...

Iz Trbovelj. V Vašem listu se je že večkrat čitalo...

Kaj je socializem?

(Iz dr. M. Rostobarjeve knjige »Socializem«.)

3. Razmerje socializma do liberalizma in anarhizma.

Ze John Lockeu, idejnemu ustanovitelju liberalizma...

Fizijokratizem ni utemeljeval zasebne lastnine...

Anarhista Owen in Proudhon sta prva začela pobijati...

navo izmenjave, da bi zajamčila vsakemu producentu...

Socializem se je je polagoma emancipiral od tega...

Cabet na ta vprašanja odgovarja, da je vsak posameznik...

cultes a chacun selon ses besoins), vsakdo se mora...

Po odobrenju nove formulacije soc. dem. programa...

Anarhizem kot radikalna smer individualizma zahteva...

V tem oziru je anarhizem nasprotje socializmu, ki vztraja...

(Dalje prihodnj.)

prem. družba je to lahko storila, ker je delavstvo popolnoma razdvojeno in nima nikjer nikogar, ki bi ga ščitil. Vlada se za to v nebo križče, vsak pravni in socialni čut morede razmere ne briga, če da so to privatne zadeve! Trbov. družba ima pa dva dobra prijatelja, ki ji pomagata vsak od svoje strani, da lahko biča delavstvo: demokrate, ki branijo in podpirajo trbov. prem. družbo in se vozijo zanjo intervenciraj v Beograd radi dobičkov »Slavenske banke« in pa ljubljanske komuniste, ki mamijo delavstvo in se neumani in praznimi obljubami. Ti »ljubljanški srajčkarji«, kakor jih kancuje pametni rudarji, niso delavstvu še nikoli toliko koristili, kot je črna za nohtom, pač pa so spravili delavstvo že dostikrat v nesrečo, najbolj ob zadnjem štrajku, ko so palmili deavce v stavko, ko najo niso bili pripravljene, do čim pa je bila družba nanjo pripravljena ter je imela v svojih zalozah vse polno premoga! Pametni delavci si že takrat z nastankom štrajka niso mogli drugače razlagati, kakor da je Trbov. družba podkupila povzročitelja štrajka. — Edini faktor, ki bi mogel v današnjih žalostnih razmerah delavstvu pomagati, bi bil trbovelski občinski odbor, če bi bil vanj izvoljeni resni in pametni delavci, niso delavstvu že zlasti pametni rudarji sami. Tak občinski odbor bi mogel Trbov. družbi postreči pehoti, da ne bi mogla do krvi izžemati in po svoji gospodarski politiki poljubno odpuščati naših bednih rudarjev. Občinski odbor bi mogel s pomočjo pametne vlade preprečiti, da ne bi uničevala trbov. prem. družba naših rudarjev in od njih odvisne trboveljske občine in da ne bi vzdrževala neznozne obče dragine samo zato, da obdrži cene premožni in dela čezmerna dobička, da lahko izplačuje svojim dolničarjem (tudi letos kljub lamskemu štrajku) 50 odstotno dividendo, dočim njeni delavci ginejo od trnjenja in gladi. Občinski odbor bi mogel videti in državnemu pravdnstvu posilji odpreti oči, da vidi ta narod in državo uničujoče počenje Trbov. družbe in bi mogel biti sploh v vsakem oziru zaščitnik našega bednega delavstva, od katerega dela in zaslužka je odvisno blagostanje cele doline, ker zastaja obrtnikom in trgovcem ves promet, če delavstvo ne dobi vadosnih plač. Delavstvo je po svojih pametnih zaupnikih že hotelo postaviti za občinske volivce kompromisno gospodarsko listo, na kateri bi bili zastopani kmetje, delavci in obrtniki. Prišla sta pa nenkrat ljubljanska komunisti Žorža in Klopčič v Trbovlje na nek sestanek »Zveze rud. del.« in pregovorila kljub opominom pametnih rudarjev nekaj zaupnikov, da se postavi lista neodvisne delavske stranke, češ, da je potreba, da se pristaši pri volitvah prečistijo. Postavila sta sama listo. Ker pa so se udali nekateri zaupniki in se pustili vpisati v to listo, so se jima začeli udajati tudi drugi. Tako imamo v Trbovljah za zaluzi Žorže, Klopčiča — in morda tudi Trboveljske prem. družbe — komunistično listo. Če prodre ta lista, je gotovo, da se občinski odbor razpusti in delavstvo bo zopet ob svojega edinega brenitelja, ki bi ga lahko imelo. Pametni rudarji vsi uvidevajo, da delajo ljubljanski komunisti zrako samo v korist Trbov. prem. družbi. Znano jim je tudi, da je poslal Žoržo v Trbovlje dr. Lesmeš ter sumljivo različno. Svoj je tudi res popolnoma nerazumljivo, kako morejo vodilni stranke, ki se križaje imenuje delavske stranke, delati v očitno škodo delavstva, kakor so to storili ob zadnjem štrajku in delajo pri sedanjih občinskih volitvah.

Iz stranke.

Zopet velika zmaga čeških narodnih socialistov. Poročali smo o nedavni veliki zmagi bratske čehoslovaške narodno-socialistične stranke pri občinskih volitvah v Pragi, pri katerih je dosegla nad tisoč glasov. Danes pa moremo poročati zopet o veliki zmagi pri občinskih volitvah drugega največjega mesta Čehoslovaške, v Brnu. V nedeljo, 1. junija, so se vršile v Brnu občinske volitve, pri katerih je dobila narodno-socialistična stranka 22.066 glasov ter je izvoljenih 16 njenih kandidatov. Pri prejšnjih volitvah je dobila naša stranka 16.772 glasov ter 13 mandatov tako, da je napredovala stranka od zadnjih volitev do danes za 5.294 glasov. Narodni demokrati so dobili 13.335 glasov in 10 mandatov, pri zadnjih volitvah so pa imeli 20.038 glasov in 16 mandatov. Socialni demokrati so dobili 7.520 glasov ter 6 mandatov, pri zadnjih volitvah so imeli 23.484 glasov in 19 mandatov, tako da so nazadovani za okroglo 15.000 glasov. Češki in nemški komunisti so dobili skupno 21 tisoč glasov in ljudska stranka 15 tisoč glasov. Vse druge stranke so dobile le neznatno število glasov. Narodno-socialistična stranka je bila dosedaj v Brnu na II. mestu sedaj pa je najmočnejša. Zopet dokaz, da je naša stranka na pravi poti in da se široke mase ljudstva vedno bolj prijemljejo narodnega socializma. Pri volitvah v Mladí Boleslavi je naša stranka dobila 2.532 glasov in 10 mandatov, pri zadnjih pa je imela 2.058 glasov. Tudi tamkaj so vse stranke nazadovale ter je edino naša stranka pridobila. Bratom Čehom prav iskreno čestitamo k velikemu uspehu, ki je plod njihove neumorne in nesebične dela za čehoslovaško ljudstvo. Prej ali slej se bo tudi jugoslovansko ljudstvo zavedlo, da je njegova edina prava pot oprijeti se z vsjo resnostjo narodnega socializma.

Zborovanje ljubljanskih zaupnikov NSS. V torek, 2. t. m. se je v restavracijskih prostorih Narodnega doma vršilo zborovanje ljubljanskih zaupnikov naše stranke. Zborovanje se je vršilo pod visom nesrečnih trboveljskih žtev, ki so bile ta dan pokopane v Ljubljani in v Trbovljah. Predsedoval je predsednik okrajnega odbora tov. Ambrozič. O politični situaciji je poročal strankin načelnik Ivan Deržič. Njegovo obirno, objektivno in stvarno poročilo so zborovalci z velikim odobravanjem vzeli na znanje. O delu naših občinskih svetnikov je poročal tov. Fran Rupnik ter je bilo tudi njegovo poročilo z odobravanjem sprejeto. Govorilo je tudi več tovaršev o političnih, gospodarskih in organizatoričnih vprašanjih.

Seja okrajnega odbora NSS. V petek, 30. maja t. l. se je vršila seja ljubljanskega okr. odbora skupno z zastopniki centralnega organizacijskega odseka. Na tej seji se je izdelal točen načrt reorganizacije ljubljanskih krajevnih organizacij. Zastopane so bile vse krajevne organizacije Ljubljane. Zastopniki posameznih organizacij so razpravljali o vseh važnih političnih, posebno pa gospodarskih vprašanjih ter s tem dokazali, da dobro razumevajo funkcije, katero jim je poverilo organizirano članstvo. Z veseljem ugotavljamo, da so vse naše organizacije pozivile svoje delo ter da so popolnoma kos svoji nalogi.

Okrožna konferenca v Kranju. V četrtek, 29. maja t. l. se je vršila v Kranju okrožna konferenca naših zaupnikov in zastopnikov krajevnih organizacij. Konferenca se je udeležilo 23 delegatov iz sledečih krajev: Jesenice, Blejska Dobrava, Bled, Javornik, Radovljica, Tržič, Kranj in Stražišče. Delegati iz Skofje Loke so se radi zaposlenosti opravičili. Konferenco je vodil strankin podnačelnik tov. Rudolf Juvan, ki je obnem podal obirno poročilo o politični situaciji. O strankini organizaciji in o tisku je stvarno poročal tov. Vlado Pelan in o naših nalogah in ciljih je poročal prav zanimivo in izbrpno tov. Jos. Ambrozič. Vsi obirni referati so bili z odobravanjem in soglasno sprejeti, kar je pokazala debata, ki se je na to razvila. Zborovanje je trajalo nad 3 ure in bo rodilo za naše gorenjsko okrožje prav lepe sadove.

Tajništvo NSS sporoča, da uradno vsak dan od pol 9. do 12. ure dopoldne in od pol 3. do 6. ure popoldne. Po potrebi pošlje tajništvo zvečer, da se ne ta način omogočijo razgovori s tovariši, ki čez dan nimajo časa. Za vsako krivico, ki se zgodi našemu pristaši, je treba takoj intervenirati. Zato prosimo, da se poslužujejo tajništva tako kraljeve organizacije kakor tudi posamezniki. Ponovno poziva tajništvo vse krajevne organizacije in zaupništva, da redno dopisujejo o stranknem gibanju in da pismeno sporočijo vse želje in pritožbe, če jim tega obno ni mogoče storiti.

Strokovni vestnik.

Zbor Česke Obec Delničke v Pragi.

Na binškošne praznike 7., 8. in 9. junija t. l. se vrši v Pragi 6. občini zbor delavskih organizacij Česke Obce Delničke. Ta dan se sestanejo v Pragi češki delovci, naši bratje, iz vseh delov Čehoslovaške, da se porazgovore o svojih težavah. Naše brate, ki se bodo zbrali na svojem zboru iskreno in bratsko podpravlamo ter jim želimo ves uspeh. Letošnjega zbora ČOD se udeležijo tudi odposlanci naše Narodno-socialne strokovne Zveze, ki vzpostavljajo s tem čim tesnejše stike s češkimi delavci, našimi brati. Že vnaprej želimo, da bi naši stiki z brati Čehi tudi na strokovnem polju bili kar najbolj iskreni, ker bi to neizmerno veliko pripomoglo k našem razvoju. Želimo, da ostanejo stiki med češko-slovaškim in jugoslovanskim narodno-socialističnim delavstvom trajni, ker le v tem vidimo lepšo bodočnost teptanega proletarijata.

Bratje in sestre člani Č. O. D., spornite k svojemu zboru iskren, bratski, delavski, narodno-socialistični pozdrav od celokupnega članstva NSSZ!

Zivela Čehoslovaška Obec Delnička! Zivela Čehoslovaško-jugoslovanska delavska vzajemnost!

Litija. Popravek. V zadnji številki nam je tiskarski škrt smedel v poročilu o občnem zboru podružnice NSSZ ene vrste ter odbor po svoje konstituiral. Pravilno je: za podpredsednika je izvoljen br. Pavež Muzga; za tajnika br. Rudolf Jelincar. Tako, da bo poročilo v redu.

Trbovlje. Tukajšnja podružnica NSSZ se ni mogla uspešno razvijati radi pomnikanja društvenih lokalov. Ravno tako niso uspevale druge narodno-socialistične organizacije: Odslej bo to drugače. Odboru se je namreč posrežilo dobiti pri g. Fortetu na Vodah lokal v društvene namene, in sicer za NSSZ, NSS in »Bratstvo«. Vsak dan se bo v lokal uradovalo od 4. do 5. ure zvečer, na kar opozarjamo vse naše člane in somišljenike. S tem bodo zavezani jeziki vsena naša prijateljska, ki so venomer trobili staro pesem, da narodnih socialistov v Trbovljah ni. Ti bodo kmalu imeli priliko videti, da naše vrste rastejo, ker je delavec spoznal lažljivo krinko internacionalne in uvide, da vodi pot k socializmu le potom narodnosti. Narodnost in socializem spadata v delavske vrste, potem sme naš proletarijat pričakovati lepšo bodočnost. Vse naše brate in sestre pozivamo, naj redno posejajo sestanke in seje ter naj se poročesta oziroma v društvenih lokalih. Pokažimo, da gremo naprej strogo po začrtani poti.

Poziveta. Vzlic vsem naredbam in uredbam, ki predpisujejo, da se morajo nadomestljivi tuji nadomestiti z domačimi inčini, imamo pri nas še lepo število takih nadomestljivih tujev. Omenjamo inž. Lakota in paznika Post-a. Ta dva in ostali tuji so nadomestljivi in opozarjamo mariborsko inspekcijo dela, da postopa v smislu zakonskih odredb. Tej zadevi bomo posvečali posebno pažnjo, da se ne najdejo kaka izhodna vrata; ker hočemo, da vsako uredbo vsake spoštuje, pa tudi oblast sama!

St. Pavel. Tukajšnja podružnica NSSZ priredi v kratkem članski sestanek, da seznanimo članstvo z delavskimi težavami in da se pogovorijo o društvenih zadevah. Odbor bo ukrenil, da bodo člani redno obveščeni o delavskem pokretu.

Blejska Dobrava. V zadnji številki lista zopet čitamo, da se je podzela akcija, da se odstranijo vsi nepotrebni tuji iz naših podjetij. Pri nas bi tako čiščenje bilo nadvse potrebno. Predvsem naj omenimo našega ravnatelja, ki je hud Nemec in tujec in ki protežira internacionalce ter prezanja naredilo zavedno delavstvo. Tu pri nas ne smeš biti naroden, ker si potem na črni listi in se ti vsak najmanjši prestopok šteje za zločin. Če si pa internacionalalec in govoriš v obratu nemško, no ja, potem se ti ni treba bati, ker si v milosti pri ravnatelju. Mi dvoimimo, da bi bil naš ravatelj nenadomestljiv in se čudimo, da nima naša država sposobnih inženirjev, ki bi prevzeli vodstvo tovarne. Veseli bomo, če bomo enkrat rešeni nemškega jarma, ker živimo v takih, če ne v še slabših razmerah, kot smo živeli nekaj v Avstriji.

Mladinski vestnik.

Naša delegacija za Prago. V smislu sklepa osrednjega izvršnega odbora JNSM je včeraj odpoval v Prago centralni blaginjak brat Setničar, ki se udeležil zboru češke narodno-socialistične mladine, kakor tudi glavnega zbora nar. soc. skavtov. Obeh zborovanj se bo udeležil tudi centralni tajnik brat Kravos, ki je odpoval istočasno na strokovni kongres Česke obce delničke.

Dne 15. junija izlet na Kum! Odbor »Bratstva« v Zagorju je sklopil prirediti 16. t. m. izlet na Kum. Temu sklopu so se pridružile tudi ljubljanske mladinske organizacije. Pozivamo še ostale naše organizacije, zlasti one, ki so v bližini, kot Litija, Trbovlje in Celje, da se udeležijo tega izleta. Ki obeta biti zelo poučen in zabaven. Podrobnosti objavimo prihodnjik.

Pulpanova proslava v Ljubljani se vrši v smislu sklepa okrajnega odbora mladinske organizacije za Ljubljano v soboto, 21. t. m. ob 7. uri zvečer v Narodnem domu. Po predavanju se uprizori igra »V zarji svobode«. Svira tamburaški zbor »Bratstva«. Prireditve je brezalkoholna. Pozivamo brate in sestre, da agilitirajo za prireditve.

Pulpanova proslava v Zagorju. Prvo Pulpanovo proslavo o priliki Pulpanove 10-letnice je priredilo »Bratstvo« v Zagorju v soboto, 31. maja v prostorih restavracije »Müller«. Pred prireditvijo se je vršila odbovna seja »Bratstva«, na kateri so podali svoja poročila načelniki posameznih odsekov. Med drugim je bil sklenjen izlet na Kum, ki se vrši 15. t. m. in izlet na St. Gotard, ki se vrši začetkom junija. — Ob 8. uri zvečer je pričela Pulpanova proslava, ki jo je otvoril društveni sekret pod vodstvom brata Bostiča. Predsednik brat Drojč je podpravlil vse navzoče, zlasti predsednika JNSM, nadalje zastopnika »Bratstva« iz Litije in Šiške pri Ljubljani. Brat Brandner je imel nato lepo predavanje o Pulpanovem življenju in o njegovem delu za narodno-socialistično idejo. Po končanem predavanju, kateremu so bratje in sestre sledili z veliko pozornostjo, se je vršila družabna zabava. Prireditve je kaj lepo uspela.

Predavanje »Bratstva« Ljubljana se je vršilo pretekli teden o temi: »Katera načela naj nas vodijo v našem svetovnem naziranju?«. Predavala je sestra Kredarjeva zelo zanimivo in poučno. Takih predavanj si želimo več.

Tečaj za češki jezik otvoril »Bratstvo« v Ljubljani v petek, 18. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih Pulpanove čitalnice.

Članski sestanek »Bratstva« v Ljubljani. Vabimo brate in sestre, da se v polnem številu udeležijo sestanka, ki se bo vršil v torek, 17. t. m. ob 8. uri zvečer v Pulpanovi čitalnici. Dnevni red: 1. Pulpanova proslava, 2. Določitev občnega zbora in sestava kandidatne liste, 3. Slučajnosti. Dolžnost vsakega člana in članice je, da se sestanka zanesljivo udeležijo. — Odbor.

Narodno-socialistična »Mladost« v Ljubljani poziva vse svoje člane, da se pridno poslužujejo Pulpanove čitalnice v Gajevi ulici (Obnova). V čitalnici so na razpolago raznovrstni časopisi, predvsem pa vsi dnevniki. Bratje in sestre! Posejajte pridno čitalnico! — Predsednik.

Članski sestanek narodno-socialistične »Mladosti« se bo vršil po binškošnih praznikih v društvenem lokalih pri Lozarju. Že vnaprej opozarjamo vse brate in sestre na sestanek, ker se ga bo moral udeležiti obvezno in točno vsak član in članica. Odbor.

Dramatični odsek »Mladosti« prične s ponovnim delovanjem takoj po binškošnih praznikih, ker bomo dotlej odsoten. Bratje in sestre, ki želite sodelovati, javite se pri kakem odborniku ali br. predsedniku. Dramatični odsek bo začetkom jeseni gostoval pri vseh bratskih društvih in sicer v Litiji, Zagorju, Trbovljah, Celju itd., zato že vnaprej opozarjam brate in sestre — igralce na red in točnost. — Načelnik.

Tamburaški odsek »Mladosti« se pridno vadi skupno z ljubljanskim »Bratstvom«. Po binškošnih praznikih prične reden pouk začetnikov. Bratje začetniki naj vzamejo to na znanje in naj se vabijo takoj odzovete. — Predsednik.

Tedenske novice.

Zopet dvojna morala.

V nedeljo nas je »Jutro« zopet malce tudi javno podenunciralo, češ da napadamo Pašiča, čeprav o njem nismo napisali ničesar takega, kar bi ne bilo res, ker bi žali njegovo osebo kot človeka in državljana. Kritizirali smo samo njegovo delovanje v svojstvu državnega kriminalja, kritizirali krivice, s katerimi se obspava naš narod od strani sedanje vlade. Takoj je bilo »Jutro« na mestu in je NSSariem zagrozilo. Mi smo to razumeli, vendar se prevarati ne dano. Pa to je za enkrat postranska stvar! — Hočemo samo ugotoviti to, da so pred par meseci jutrovcem obmetavali Pašiča s čisto drugo snovjo. Prelistajmo »Jutro« koncem lanskega in začetkom letošnjega leta. Psovane, očitane in tudi laganje je šlo pri demokratih takrat v brezmejnost. Pašič je bil takrat izvržek srbskega naroda.

Vsakomur se je že studilo takratno početje naših demokratov, studilo se je tudi nam, ko smo bili isti nasprotniki Pašičevega režima kot danes. Pa sovraštvo naših demokratov je šlo takrat še mnogo dalje. Osvrožili so že Srbe in vse, kar je dihalo po Srbiji, in ni dosti manjkalo, pa bi bili v objemu s klerikalci, ker njihovo državno-pravno stališče so si že osvojili, bili so že avtonomisti pod krinko »najširših samopravnih edincev«. Ali takrat je bilo to prav! Mi smo jim bili prema'o bojeviti napram radikalom, zato so nam predbacivali zvezo z njimi.

Mi smo ostali, kar smo bili, a smo danes po »Jutru« »prevaranti elementa«, ki jih je treba ukrotiti ali ugonobiti. Demokrati sami pa so »čuvarji« države. — Čuvarji, na kakšni!

Tedaj dvojna morala! Oni so lahko psovali in blažili Pašiča z vso ogabnostjo, mi pa ne smemo stvarno kritizirati. Oni so imeli mir, nihče jih ni denunciral, nam pa hočejo ravno tisti demokrati mašiti usta, nas denuncirajo javno in tajno ter preganjajo naše ljudi. — — —

Vse prav, mi gremo svojo pot naprej, ker enkrat bo zmazala tudi pravica. Dotlej pa naj vzamejo gospodje demokrati na znanje, da je njihova sedanja taktika jako slaba in da je njihov proračun povsem fiktiven.

Nenarodniki, ki dobe danes naš list naj blagovoljno vzeti na znanje, da ga dobe na ozeld in svrhu naročbe. Priloženo položnico naj eventualno izpolnijo in vplačajo narodno, ki znaša za enkrat 4 Din na mesec. S tem so se na list naročili. — Uprava.

»Parvena« — »Narodni dnevnik« je te dni podal kratek življenjski angleškega primer-ministra Mac Donalda. Mac Donald je bil navaden polski delavec na Škotskom, poznate je prišel v mesto, kamor se mu je zabotelo. V Londonu je stradal in živovaril z zaslužkom 10 do 15 šillingov na teden, včasih pa tudi brez zaslužka. Kljub temu da je štedil in se izobraževal sam s prihranki. Obiskoval je razne večerne tečaje in postal pozneje politični tajnik. — Danes je svetovni politik, delavski zastopnik, duh sedanjega časa, mož velikant! — Ljubljansko »Jutro« na bi mu reklo »parvena« — ker ni vsaj edevokat. To pa zopet dokazuje, koliko lahko damo na medlo kritiko naših buržujev.

»Avtonomist« bo nabral izpremenil svoje ime. Vsaj tako naznanjajo v zadnji številki Praviho, da čitatelji zahtevajo in da so predlagali ime »Svobodni dom«. Pa ne, da bi bil to zahteval čitatelj — Radič? Rdeča knetska internacionala — Radič. Zadnji »Glas svobode« je bil ves rdeč in posevčen Radiču. — Registriramo to samo kot kronisti, ker si ne maramo napraviti imena — denuncijant. Registriramo to zato, ker bomo v kratkem imeli priliko dati temu posebnega povdaraka zaradi postopanja gotovih mogetcev, ki žda pri vladi, napram gotovim drugim strankam, ki ne tiskajo svojih listov rdeče in ki tudi Radiču ne kade z veliko kadifnico.

Pozor hišnim gospodarjem in najemnikom! — Policijsko ravateljstvo opozarja prav resno na odredbe glede zapiranja hišnih vrat, razsvetljave več, stopnic in hodnikov. To pa vse z oztrom na javno varnost. Istotako so izpolnjene odredbe glede nočnega mira v hišah in na prostem. Prestopki so zelo občutni. — Treba je, da se vsak po tem ravna. Zato je dobro, da si ta nova določila vsakdo ogleda in z njimi seznanj na magistratu. — Mi se z vsemi taktimi odredbami docela strinjamo. Dobro bi pa bilo, če bi policijsko ravateljstvo upoštevalo tudi naše želje in želje naših meščanov, ki jih prinajamo v listu in sicer tudi zaradi javne

varnosti in reda. Tako smo pred kratkim policijsko direkccijo opozorili, da Vodovodna cesta ni razsvetljena, da je lahko mogoče, da se pešec ali pa tudi voznik lahko prevrne v to ali ono jamo za gramoz, ker se niso zavarovane. Opozorili smo tudi na skrivališče za roparje, druge bandite in vlačuge, ki se nahaja na Stadionu ob Vodovodni cesti. Pa vse nič ne pomaga, ne zgodi se nič. — Čakajo, da bodo še koga ustrelili in oropali. — Zahtevamo še enkrat vsaj 3 luči, zavarovanje jam in odstranitev skrivališča, to je tribune in mostička na Stadionu. Vse to zaradi javne varnosti!

K umoru v Pirničah se poroča, da je Kristanova krivda toliko, kakor doznana. Pretekli teden se je podala še enkrat sodna komisija na kraj nesreče. Tam so našli izpraznjene patronne, ki se vjemajo s »mokrinosom«, ki ga je pokojna dala Kristanu. Truplo pokojne so še enkrat izkopali, da ugotovijo na glavi, če je bil izstrel iz tega samokresa. Glavo pokojnice so poslali preiskat v deželno bolnico. — Kristan pride baje že pred prihodnjo poroto. — Vsa služuga, da so krivca izsledili in tudi krivdo dokazali, gre izvanredni spretnosti, bistroumnosti ter požrtvovalnosti možne žandarmerije in sicer poveljniku postaje v Vodica h g. Francu Lavrenčiču in žand. kaplarju g. J. Staretu, ki zaslužita peč nekaj več kot samo pohvalo.

Tragična nesreča na šolskem izletu se je pripetila na Graški gori pri Bianci, kamor so napravili šolarji iz Sevnice izlet. Nekaj dečkov je splezalo skrivaj v zvonik. Pri tej priliki se je iz zidu pri lini odkrušil kamniti okvir, ki je padel na tla, kjer sta sedela dva dečka. Oba sta bila zadeta. Tonček Krevelj (12 let star) je bil takoj mrtev, ker mu je zdrobito glavo, drugi pa je bil samo poškodovan. — Starši so Tončka doma zastoj pričakovali, revček je ostal v mrtvašnici radi razposajenosti drugih otrok.

»Kovač« stari bankovci po 10 dinarjev, se zamenjajo pri »Narodni banki« v Beogradu samo se do 10. junija. Zato je treba na to banko napraviti prošnjo, da dovoli zamenjavo preko kake podružnice »Narodne banke«.

Z današnjim številko izide kot priloga »Kladivar«.

KINO IDEAL

Predvajanje od četrka 5. do včevši nedelje 8. junija 1924

HOTEL POTEMKIN

Dovršeno filmske industrije od družbe »Vita«, katera je v Ljubljani že znana po »Beneški kurtizani«, seveda je »Hotel Potemkin« v scenariju in slikah, pikantnosti in krasoti toalet še mnogo boljše. Vsebina je doživljaj mladega, bogatega, skrajne razkošnosti in življenja sttega lorda, kateremu življenje, bodisi še tako mično, ne prija, je pravi sovražnik ženstva in ob neki priliki, ko ga njegov stric nagovarja, da bi se oženil — mu pokaže sliko krasotice — sovedinje, katero pa on niti ne pogleda, ter jo zaničljivo vrže na tla. Maščevanje za to mu ne odide. V svoji razburjenosti sklene z nekim nepoznanecem pogodbo, da ga tekem treh tednov, to je predno doživi ta razkošnež 30. leto svoje starosti, usmrti in da ga o smrti še popreje obvesti. Kratke čas za tem, na neki avtomobilski vožnji, se avto pokvari in je primoran prenočiti izven hiše. Tu pa se prične misterij hotela Potemkin. Prizor za prizorom je napetjši in zanimivejši, koncem konca se strastno zalubi ravno v dražestno, ljubko sosledinjo in ko se zbudi na prostem, ne ve ali je bilo vse to sen ali kaj. Odslej ljubi in noče umreti. Dan pred smrtjo pa ga neznanec opozori, da mu je umreti in po raznih duševnih in tudi osebnih bojih, mu njegov stric pove, da je bilo vse to pravca ta filmska šala, seveda brez zaroke med njim in krasotico sosledinjo ne ostane. Občinstvo se opozarja na poset tega res krasnega filma, katerega podpisano podletje mirno hvali in priporoča. Poset mladini temu programu pa seveda ni dostopen. Predvajanje se prične naslednj naprej ob delavnikih: ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri, ob nedeljah pa po 8 nava d: dopoldne ob pol 11. uri, popoldne ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri.

PREDZANILLO: PAT IN PATAČON.

Gospodarstvo

Koliko je vreden dinar?

	Ta teden	Prejšnji teden
100 švic. frankov stane	1464.—	1437.—
100 franc. frankov	426.—	435.—
100 laških lir	359.50	358.50
100 čeških kron	242.50	239.38
100 avstrijskih kron	0.1185	0.1141
100 ogrskih kron	0.0952	0.095
100 bolg. levov	59.29	58.58
100 dolarjev	8275.—	8090.—
100 angl. funtov	35850.—	35287.5

Čarliška borza.

	21. maja	5. junija
100 dinarjev je stalo	6.90	6.95
100 franc. frankov	29.30	30.10
100 laških lir	24.80	24.90
100 čeških kron	16.60	16.70
100 avstrijskih kron	0.00799	0.007975
100 ogrskih	0.0065	0.0065
100 bolg. levov	4.05	4.075
100 dolarjev	509.—	506.25
100 angl. funtov	2448.—	2456.—

Tajinstveni morilec deklet.

(Pravica ponatisa pridržana.)

(Nadaljevanje.)

Gospa Johnsonova pozorno motri skozi svoja očala lepo mljko, potem pa pristavi: »Dama pripada sigurno boljšim krogom. Njena hoja je prav prikupljiva, njeno obnašanje naravnost občudovanja vredno. Vsekakor mora biti v sorodu z novo lastnico, če ni celo njena hči.«

»O tem bi skoro dvomil,« meni Harry, »ker je nova lastnica, kot sem žul, povsem sama. Morda je pa dama, ki jo vidimo izprehajati se, njena družabnica.«

Gospa Johnsonova se nasmehe.

»Dragi Harry, zagotavljam te, da dama ondi ni družabnica. Na rokavi in v ušesih ima briljante, ki že sami predstavljajo veliko premoženje; pogled le to krasno veržico okrog vratu, čudovito lepo se lesketajo uhanit!«

Harry osupne in umolkne; saj mora gospej pritriliti.

»Ali naj si polščem natančnejših pojavnosti?« vpraša Harry čez nekaj časa nenavadno živahno.

»Da, Harry, le stori to, toda prosim te, da ne vzbudiš pozornosti, ker bi mi to bilo ljubo, če bi mi kdo očital radovednost.«

Dama se izprehaja še vedno po vrtu. Včasih gre prav tik do ograje, da jo more v lopu sedeča trojica prav natančno motriti, ne da bi jih zapazila.

»Sapa mi zastaja — takih briljantov sem še prav malo videla,« de gospa Johnsonova, katere pogled je visel na lesketajočih se dragih kamnih. »Ta dama mora biti zelo bogata.«

Izabela samo površno ogleduje lepo mljko. Zato pa z očividno nevoľjo opazuje Harryjeve oči, s katerimi on skoro nepremično zasleduje tujo damo. Ko jim lepa sosedka končno vendarle izgine za drevesi, se Harry nenadoma dvigne s svojega sedeža.

»Ali hočeš že oditi?« ga očita joče vpraša Izabela.

»Da, draga moja, moram! Nekaj prijateljev me je povabilo na vožnjo z jadrenico, obljubil sem jim, da se ob štirih snidem na glavnem kolodvoru.«

Harry poljubi gospej Johnsonovi roko, isto stori pri Izabeli, dobro vedoč, da smatra matj vsako intimnejšo zaupljivost za nedostojno. Potem stopi iz lope in odhiti proti vili; v veži zagleda starega služabnika, kateremu zakliče:

»Hej, Charley, pridi semka, imam ti nekaj naročiti!«

Smehljaje se približa stari sluga, ki je zelo dovtoven za napitinae.

»Poslušaj me. Tu v sosednjo vilo se je vselila neka dama, nova lastnica vile, polizvedel mi pobližje o njenih razmerah.«

»Dobro, gospod, to se bo zgodilo!«

»Predvsem hočem vedeti, kdo je dama, kako se imenuje in kdo je v njeni družbi.«

»Nekaj že vem,« odvrne sluga.

»Tako, zakaj pa tega takoj ne poveš?«

»Ni mnogo, kar vem, gospod. Služabnik, ki je tamkaj vstopil v službo in katerega že od preje poznam, mi je danes zjutraj pravil, kar je dosedaj izvedel.«

»Dalje — dalje!«

»Dama se imenuje Norton, je popolnoma sama, samo še staro gospo ima pri sebi, pa tudi ta morda ni dolgo časa pri njej.«

»Mislim sem, da je lastnica vile stara in grda.«

»Ne, ne, gospod, lastnica je mlada, lepa deklica, brez staršev, toda zelo, zelo bogata.«

»Ah to bo zelo veselilo gospe Johnsonovo,« si misli Harry, ki še vedno začudeno strmi predse.

»Da, nova lastnica mora biti brezmejno bogata. Moj prijatelj mi je pravil, da so vse sobe opremljene z najdragocenejšim pohištvo, vila je naravnost knežje opremljena.«

»Ne pripoveduj nikomur, kar si mi ravnokar povedal,« reče Harry služabniku in mu stisne v roko cekin, »pač pa skušaj še več izvedeti o tuji dami. Poveš mi to jutri.«

Ko stopi na cesto, zagleda fikjerski voz, ki se počasi bliža proti vili, znak, da je voz prazen. Harry se odloči, da se z njim odpelje na kolodvor. Nekaj korakov mu gre naproti. Mimogrede obstane pri večnih vratih sosednje vile ter ogleduje okna, zastrta z dragocenimi zastori. Medtem pride voz že skoro do njega. Harry se hoče ravnokar obrniti proti vozu, tedaj opazi, da se zastori nalahko gibljejo. Kot okamenel gleda Harry v okno, za katerim se takoj nato pokaže vabljivo dražestna dekliška glava; dvojica temnih oči gleda naravnost vanj.

Brez dvoma, pogled velja njemu, da, sedaj se mu celo zdi, da vidi na dekličinem obrazu smehljanje.

Tedaj pa zasliši Harry ropot voza tik sebi. Nekako nejevoljen se obrne in zakliče kočijažu, ki takoj ustavi. Še enkrat se ozre Harry proti vili — glavo lepe deklice še vedno vidi med zastori. Sedaj se mu celo zdi, kot da se dražestna glavica počasi sklanja naprej. Harry dvigne pokrivalo z glave — tedaj pa se zastori strnejo. Kot bi se zbudil iz prijetnih sanj, s takimi občutki sede Harry v voz.

Na obisku.

Ko pride Harry naslednjega dne na dom svoje zaročenke, čakata nanj že gospa Johnsonova in njena hčerka Izabela. Mladi

mož ima komaj čas pozdraviti svojo nevesto, ko že prične:

»Po naključju sem že včeraj izvedel več podrobnosti o novi sosedki, ki je — — —«

»Tudi mama je že nekaj znano o novi sosedki,« ga prekinje gospa Johnsonova, »dama je gospodična Norton iz Birminghama, ter se je sedaj preselila v London.«

Harry se na tihem jezli. Zakaj je služabnik izblebetal, saj mu je vendar obljubil, da bo molčal.

Kot da bi uganila njegove misli, nadaljuje gospa Johnsonova:

»Gotovo se čudiš, odkod sem dobila te vesti. No, pa to ni nobena skrivnost. Naša nova sosedka je poslala včeraj zvečer zelo vujudno povabilo po svojem služabniku, v katerem daje izraza svojemu veselju, da se je naselila v sosesčini tako ugledne družine kot je naša. Dalje je v pismu izrazila željo, če nas sme danes zvečer obiskati, in jaz sem ji odgovorila, da nas bo zelo veselilo, če jo moremo pozdraviti v naši sredi.«

»Danes zvečer,« vzkligne Harry, »o potem moram takoj domov, da se preoblečem. V tej obleki se ne morem pokazati dami.«

»Že prav,« de gospa Johnsonova, ki se strogo drži občevalnih formalnosti. »Po vsem, kar sem doslej slišala o gospodični Norton, sklepam, da mora biti zelo bogata dama. Morda ima celo zveze z odličnimi krogi in prav veselini se na izpremenbo v našem enoličnem življenju. Toda sedaj mi oprostite, da odidem, ker moram še marsikaj pripraviti za obisk nove sosedke.«

Zaročenca ostaneta sama. Harry je že pri prihodu opazil, da je Izabela precej slabe volje. Zato sedaj hitro pristopi k njej in nežno objame dražestno deklico, ki se sicer ne brani njegovih poljubov, vendar pa se mu nekak čudno zdi, da je tako nenavadno hladna.

»Izabela, moja dragica, saj si docela izpremenjena, tako resna, da, če prav vidim, celo potrtja?«

»Motiš se,« šepče mlada deklica in se sili smehljati, »taka sem kot vedno!«

»Ne, draga Izabela, sedaj mi takoj povej, kaj je vzrok tvoji čmernosti, drugače me spraviš v slabo voljo. Slišiš, srček moj, vedeti hočem, kaj ti teži srce!«

Izabela se še obotavlja. Ko pa vidi, da bi Harry toliko časa sili v njo, dokler

ne ugodni njegovt želji, se hitro odloči.

»Ah, Harry — ne posmehuj se mi, toda odkar sem izvedela, da nas obišče lepa deklica, gospodična Norton, mi roje take čudne misli po glavi.«

»Trok — reče mladi mož smehljaje, »skoke nepotrebne domišljije roje po tvoji glavi?«

»Oh, ne bodi hud, Harry, toda venomer si domišljujem, kot — kot da postane obisk lere tuje zame usodepolen!«

Sedaj se Harry glasno smeje in ji nagajivo reče:

»Majhna ljubosumnost. Ni ti prav, da bi se malo razgovarjal z drugo damo — hahaha!«

Izabela de nejevoljno:

»Ah, da bi bila postala naša sosedka tista odurna starka!«

Sedaj dvigne Harry povešeno glavo svoje lepe neveste.

»Moja draga Izabela, prav veseli me, da tako odkrito govoriš; tvoje besede mi pričajo, kako zelo me ljubiš. Toda tvoja bojazen je nepotrebna. Kaj neki ti more sosedka, katero si samo enkrat oddalec videla, skodovati?«

»In vendar imam občutek, da mi z njenim obiskom prefi nesreča. Ali mama je tako navdušena za lepo mljko, da se nisem upala povedati ti svojih zlih slutenj.«

»V tem oziru si popolnoma prav ravnala, moja draga!«

»In izobražena tudi ni,« nadaljuje Izabela z dekličko vneto, »čitala sem njeno pismo, toda to ni pisava odlične dame, toliko napak nisem naredila niti tedaj, ko sem hodila v šolo. In tudi pisava sama je nekako okorna in nespretna.«

Harry se zopet nasmeje, dočim Izabela nadaljuje:

»Vse, kar sem ti povedala, mi moraš verjeti. Na koncu pisma, kjer je napisala svoje ime: Eliza Norton, je hotela napraviti nekak okrasek, ki se ji pa ni posrečil.«

»Eliza Norton,« ponovi Harry kot v sanjah.

»Ali poznaš damo?«

Odgovorni urednik Anton Brandner, Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani, Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.

IVANA ZORKO, Ljubljana
 Sv. Jakoba nabrežje 33
 kupuje in prodaja vsakovrstno starino.

Za nakup pisarniških in šolskih potrebščin se priporoča trdka

M. Tičar,
 LJUBLJANA.

IVAN JAX IN SIN
 LJUBLJANA, Gosporvetska c. 2.
 Šivalni stroji z 10-letno garancijo.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarn v Linču. Ustanovljeno leta 1867.

Došlo je ravnokar večje število strojev za vsako obrt.

Vezenje poučuje brezplačno. Pisalni stroji Adler in Uranija. Kolesa iz prvih tovarn: Dürkop, Styria in Waffeln. Cenik zastoj in franko.

OGLAŠAJTE V NOVI PRAVDI!

Tone Malgaj
 Pleskar za stavbe in pohištvo, lakiranje vozniških koles v ognju. Sobni slikar. Specijalni oddelek za črkoslikarstvo na steklo, pločevino, zid, les itd.

Delavnice: Kolodvorska ul. 6, Celovška cesta 121.
 Naročila se sprejemajo v Kolodvorski ulici šte. 9.

Očala, ščipačci
 ure, zlatino najboljše kupite pri

Fr. P. Zajec,
 izprašan optik in urar Ljubljana, Stari trg št. 9.
 Stekla natančno po zdravniških predpisih.

Štefan Ferant
 urar državnih železnic Celje, Dečkov trg št. 3
 priporoča svojo urarsko in zlatarsko obrt. — Cene solidne.

Trboveljski premog in drva
 dobavlja
Družba ILIRIJA, Ljubljana, Kralja Petra trg 8.
 Telefon 220. Plačilo tudi na obroke. Telefon 220.

Najcenejše nove in rabljene pisalne stroje
 v specialni mehanični delavnici za popravo pisalnih, računskih, razmnoževalnih in kopirnih strojev.

Ludovig Baraga, Ljubljana
 Selenburgova ulica 6/I.

Barvne trakove, karbon-papir-indigo ter vse druge potrebšchine, pisarniška oprema vedno v zalogi.

AVTO-VOZI BREZ BENCINA!

JUGO-HAG LJUBLJANA
 BOHORICEVA 24
 TELEFON 560

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Podružnice: **Dunajska cesta šte. 4** (v lastni stavbi).

Kapital in rezerve Din 18,300.000.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavni: Trgovska. Tel.: 139, 145, 458.

Ekspoziture: **Konjice Meža - Dravograd**

Vse pisalne, risalne in šolske potrebšchine dobite najceneje v papirni trgovini

Miroslav Bivic, Ljubljana
 Sv. Petra cesta šte. 29.
 -Lastna knjigovoznica -
 Velika zaloga šolskih zvezkov, map in blokov.

Jugoslovanski kreditni zavod
 v Ljubljani, Marijin trg št. 8., reg. zadr. z o. z.
 sprejema vloge na knjižice in plača čistih **7%**

obresti brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Za večje in stalne vloge kakor tudi za vloge v tekočem rač. obrestovanje po dogovoru.

Podeljuje kratkočasne trgovske in personalne kredite najkulantneje.

Franc Szantner
 Ljubljana, Šelenburgova ul. 1
 špecialist za ortopedična in anatomska obuvanja in trgovec s čevlji, sprejema tudi vsa pravila.

Priporoča se trdka

JOSIP PETELINC
 LJUBLJANA, Sv. Petra nasip 7.
 Blizu Prešernovega spomenika.

Najboljši šivalni stroji Gritzner v vseli opremah za rodbinskih rabo in Adler za obrtniško rabo. Istotam potrebšchine za krojače, šivilje, čevljarje, sedlarje, toaletne vezenje, kravate, šipke, nogavice, razne bombaže sukance, svile v nit, ledlino orodje, aljaka, aluminij, žlice, vilice, noži, škarje, britve, razne palice, nahrbtniki, igle za vse sisteme šivalnih strojev ter njihovi posamezni deli. — Popravila šivalnih strojev se sprejmejo. Pouk v vezenju, kranju perila in nogavic na stroje brezplačno. Veletna garancija za šivalne stroje. Postrežba točna. Cene najnižje.

S sklepom skupščine delničarjev od II. maja 1924 sta se zedinili Jadranska banka d. d. in Podunavsko Trgovačko Akcionarsko Društvo Beograd in bosta nadaljevali skupno delo pod novo firmo

Jadransko-Podunavska Banka, Beograd

Popolnoma vplačani kapital znaša 120 milijonov Din.

Podružnice banke: **BLED, CAVAT, CELJE, DUBROVNIK, ERCEGOVI, JELSA, KORČULA, KOTOR, KRANJ**

Afilirani zavodi so: **V OSIJEKU: Slavonska Agrarna Štedionica, Osijek V MURSKI SOBOTI: Hranilnica Murska Sobotina FRANK SAKSER STATE BANK, 82 Cortlandt St., New York City.**

Glavni korespondent za Južno Ameriko: **BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas.**

Do preselitve v novo palačo, vogel Kralja Milana in Miloša Velikega ulica, bodo do poslovni lokali Jadransko-Podunavske Banke začasno v Kralja Milana ulici šte. 43 in Knez Mihajlovi ulici šte. 12.

O. BERNATOVIC
 Konfekcijska trgovina
 Ljubljana, Mesni trg 5.